



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qui potestatem habeant ordinariam dispensandi, & in quæ vota. punct 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

10. Fit tertio, error circa causam impulsam vel illius cause cessatio, est sufficiens causa, vt dispensatio voti concedatur; quia minuit voluntarium. Sed non debet dispensatio absolued concedi, sed commutatione apposta. Vt colligitur ex cap. magna de voto. Vbi ob cessationem cause impulsus votum dispensatum est, sed apposta graui commutatione. Sanch. disp. 20. n. 16. & cap. 45. n. 33. & 34.

11. Fit quartò dubium de intentione obligationis præstare causam dispensationi, saltem commutatione admixta; quia in diuinum honorem credit facilis remissio debiti, de quo satis non constat. Sic Sanch. lib. 8. de matrim. c. 20. n. 21. & lib. 4. sum. cap. 45. n. 39.

Potò ex materia voti sumuntur varia cause executioni voti obstantes, ac proinde sufficientes ad illius dispensationem.

12. Primò, si votum spectata communi hominum fragilitate, vel spiritali dispositione uouentis, occasio sit maioris ruinæ. Quia tunc in Dei honorem, & uouentis utilitatem credit dispensatio. Quapropter dispensari poterit votum nunquam peccandi mortaliter, non petendi debitum in coniugatis, ob periculum transgressionis, quod communiter adest. Et idem est si spectata uouentis fragilitate, imò malicia, frequentis violationis occasio fuerit; quia iam votum redditum est inutile. Sic Suar. l. 6. c. 17. n. 9. Sanch. l. 8. de matrim. disp. 20. n. 17. & l. 4. sum. c. 45. n. 40. Layman l. 4. sum. tract. 4. c. 8. n. 5. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 17. n. 120.

13. Secundò, si in voti executione grauem difficultatem, nec satis præuisam sentias. Nam esto insufficientis sit, vt voti obligatio cesset, sufficit tamen vt dispensatio concedatur. Tum quia executio voti non est satis voluntaria, cum quia benignitas Dei ostenditur remittendo promissionem sibi factam, ob difficultatem non præuisam, quam habet promittens in illius executione. Et præterea; quia regulariter cum graui difficultate exequendi votum, nec satis præuisa, contumeliam est periculum violandi illud. Sanch. lib. 8. de matrim. disp. 20. n. 18. & 22. Suar. c. 17. n. 12.

14. Tertio si dubium sit, votum esse impeditiuum maioris boni. Quia stante hoc dubio non satis constat, an votum illud graui sit Deo, præstat ergo de medio tolli, tum ne honor diuinus incertus sit, tum vt conscientia uouentis secura reddatur. Suar. c. 17. n. 10. Sanchez l. 8. disp. 20. num. 8. & lib. 4. summe. 45. n. 36. & 37. Aduertit bene Sanchez maiorem illius boni impediti bonitatem spectandam esse, atenta voti materia non solum in se considerata, sed etiam voto affecta, quia vtraque bonitas ex voti obligatione sequitur. Alioquin votum non impedit maius bonum. Idem est dicendum, si ex dispensatione speraretur etiam sub dubio maior utilitas uouentis; quia eo casu non est certum, votum vile uouentis esse; potius enim creditur minus vile esse. Suar. & Sanch. supra.

15. Quarto si ex voto bonum commune Reipublice impediat, præstat sufficientem causam dispensationi, quia videtur grauius Deo fore boni communis iacturam impedire, quam voti obligatione teneri. Vnde si matrimonium iudicetur expediens ad sedandos animos discordes, stabilendamque pacem alicuius Prouinciæ, vel ciuitatis poterit astrictus voto castitatis, vel religionis, dispensari, vt matrimonium inerat, & idem est de uouente ieiunium, quod publicam concionem, vel lectionem impedit. Suar. l. 6. c. 17. n. 14. Sayro in Clau. Regia l. 6. c. 12. n. 29. Sanch. l. 8. de matrim. disp. 20. n. 24. & lib. 4. sum. cap. 45. num. 49. Layman lib. 4. sum. tract. 4. cap. 8. num. 5.

16. Quintò, si votum cedat in damnum propriæ domus, vel familiæ, poterit dispensari. Quia bono familiæ prouidere, ad pietatem pertinet; essetque nimis dura, & grauis obligatio, si cum hac iactura conseruanda esset. Ex quo fit, si peregrinationem uouisti & times ex tua absentia graue damnus domui, vel familiæ obuenturum, poteris dispensari. Suar. & Sanch. locis relatis. Ob conseruandam uero illustrem familiam poterit votum religionis, vel castitatis dispensari admixta commutatione. Quia creditur in honorem Dei creditoris, hac benigna remissione vi, & in specialem Ecclesiæ honorem & protectionem, familiarum illustrium conseruatio. Sic Sanch. l. 8. disp. 20. n. 25. & l. 4. sum. cap. 45. n. 51.

17. Aduertendum tamen est, raro quamlibet ex supradictis causis sufficientem esse, vt integrè & absolute voti dispensatio concedatur; sed oportere aliquam miscere commutationem præcipuè cum votum graue est & perpetuum: quale est votum castitatis, religionis, peregrinationis Hierosolymitanæ, Romanæ, obsequij personalis in Xenodochio. Quò enim votum grauius est & excellentius; eo grauiorem causam ad sui relaxationem expostulat. Suar. lib. 6. c. 17. à n. 74. Sanch. lib. 8. de matrimonio disp. 20. à n. 28. & lib. 4. sum. c. 45. n. 19. & 52. Layman lib. 4. tract. 4. c. 8. n. 5. Quod si aliqua causa arbitrio prudentis præsumatur sufficiens ad integram causam voti dispensationis poterit securè concedi, quia credendum est Prælato ysum facultatis dispensandi concessum esse stante causa dubio legitima. Alias si certitudo expectanda esset, ra-

Ferd. à Castro, Sum. Mor. Pars 1. 11.

rò vel nunquam dispensatio concedi posset, & omnia scrupulis paterent: cum vix sufficientia & certitudo causæ cognoscatur. Dispensatio uero subsistit; si subsistat causa sufficiens. Nunquam tamen dispensatio concedenda est vt bene notauit Sanch. lib. 4. c. 45. n. 10. Quin dispensanti constet causam aliquam ad dispensandum adesse (esto non constet, an illa causa sit sufficiens) quia existentia causæ est fundamentum, cui facultas dispensandi innititur.

Deinde aduertente causa legitima potest Superior dispensationem concedere, & aliquando tenetur, nempe si omnibus pensatis indicatur bono communi vel speciali dispensati grauius expedire. Vt latius dixi tract. 3. de legibus disp. vi. punct. 8. §. 2. n. 10.

PUNCTVM X.

Qui potestatem habeant ordinariam dispensandi & in quæ vota?

SVM MARI VM.

1. Omnes Prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem potestatem habent dispensandi comparatione suorum subditorum.
2. A quo Episcopo vota nouitiorum dispensanda sunt?
3. An à Prælato regulari? Negant aliqui. Probabilius oppositum.
4. Satis est contrariis.
5. Quæ vota sint Pontifici reseruata.
6. Alia à reseruatione excluduntur.

1. Omnes Prælati iurisdictionem quasi Episcopalem habentes comparatione suorum subditorum potestatem habent dispensandi in omnibus votis nisi aliqua sint specialiter reseruata. Conclusio ab omnibus admittitur. Quocirca non solum Pontifex, sed Episcopus, Archiepiscopus, Legatus à latere in sua Prouincia Summi Pontificis Penitentiarius, capitulum sede vacante, Prælati regulares exempti, Abbates habentes propriam Diocæsiam potestatem ordinariam habent dispensandi in omnibus votis, quæ reseruata non sint. Quia id rectè Ecclesiæ gubernationi conuenit, Parochus autem nullomodo hanc habet potestatem; quia iurisdictione in foro externo ad dispensandum requisita non gaudet. Et licet in legibus ieiuniorum, & festorum dispensare possit, cum Episcopus abest, ex recepta consuetudine habetur, quæ tamen non est circa votorum dispensationem. Vide Suar. l. 6. de voto c. 10. per totum, Sanch. lib. 4. sum. c. 38.

Dixi comparatione suorum subditorum, quia dispensatio est iurisdictionis exercitium. Quia autem sint subditi comparatione Episcopi, & Archiepiscopi, & in quos tam seculares quam religiosos potestatem dispensandi exercere Episcopus possit. Latè dixi tractat. 3. de legibus disp. vi. de dispensatione punct. 7. per totum.

2. Solum de nouitiis omisit dicendum à quo Prælato dispensari possint an ab Episcopo an à Prælato regulari? Communis sententia defendit posse ab Episcopo; siquidem ab eius iurisdictione non sunt plene exempti, cum religiosi non sint; submitti ergo ei possunt in votorum dispensatione; Sic Suar. lib. 6. de voto c. 11. n. 9. Henriquez lib. 7. de indulgent. c. 22. n. 7. Bonacini disp. 4. q. 2. punct. 7. n. 28. Sanch. lib. 4. summe. c. 39. n. 18. Sed dubium est à quo Episcopo, an ab Episcopo antiquæ Diocæsibus, vel ab Episcopo illius Diocæsibus; in qua de præfenti resident, si fortè diuersa sit? Et probabilius existimo ab hoc Episcopo dispensandos esse, non solum quia probabile est per habitationem transentem aliquale domicilium, & subiectionem aquiri in ordine ad absolutionem & dispensationem. Sed quia credo nouitios ingredientes religionem verum & proprium domicilium acquirere, & antiquum relinquere, quia ingrediuntur animo & voluntate ibi perpetuò manendi quantum est ex parte sua, cui non obstat intentio exeundi, si fortè sibi religio displiceat, sicuti non obstat eligenti domum aliquam ad habitandum intentio deserendi illam, si incommoda reperiatur, vel alia commodior occurrat. Sic relatis pluribus tradit Sanch. lib. 4. de voto c. 93. n. 20. Bonac. supra.

3. De Prælato regulari plures grauesque Doctores censent non habere potestatem ordinariam ad dispensandum in votis nouitiorum, eò quod nouitij non videantur subditi religionum Prælati, nisi quantenus necessarium fuerit vt ipsi religionem experiantur & religio ipsos. Quia alia subiectio necessaria non est, neque est unde oriatur. Sed ad supradictum finem non est necessaria potestas absoluta dispensandi in votis non præiudicantibus supradicto experimento. Ergo Prælati regulares non habent hanc potestatem. Et confirmari potest; quia non habet potestatem dimissoria concedendi ad ordines vt pluribus relatis docet Barbosa l. 2. p. de potest. Episcop.

K 3 alleg. 7.

alleg. 3. n. 8. *et alleg. 4. n. 62.* Ergo neque habet potestatem dispensandi; quia utraque potestas iurisdictionem requirit. Deinde hanc potestatem habent Episcopi ut dictum est. Ergo caret illa Prælati regulares utpote non necessaria, & quia non videtur nouitium duplicem Prælatum ordinariarium habere posse. Sic docent Azor. 1. p. l. 11. c. 19. q. 21. Sayro in Clau Regia lib. 6. c. 11. n. 92. Suar. lib. 6. de voto c. 11. n. 9.

Ceterum probabilis credo, posse Prælatum regularem cum nouitiis fieri cum professis in votis dispensare antea commutare. Sic Angel. in summa verbo *Dispensatione*. 8. & Syluest. ibi q. 14. disto 1. Henriquez lib. 7. de indulgent. c. 22. n. 7. Manuel Rodriguez tom. 1. q. regular. qu. 25. art. 8. & in summa tom. 2. c. 89. n. primo indicat Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. n. 13. in 2. edit. Quos refert & sequitur Thomas Sanchez lib. 4. sum. c. 39. n. 17. Bonac. disp. 4. q. 2. p. 7. n. 27. Ratio est, quia Prælati regulares exempti esto in nouitiis potestatem non habeant dominatiam, habent tamen potestatem iurisdictionis ad integrè illos in suis actionibus regendos, & eorum excessus puniendos, ut constat ex usu, & praxi religionum, & ex pluribus Doctoribus relatis à Sanch. d. c. 39. n. 17. Sed potestas dispensandi in hac iurisdictione fundatur. Ergo.

4. Neque obstat ratio contraria. Admitto enim non esse necessarium Prælati plenam & integram iurisdictionem habere in nouitiis, ac esse convenientem, ut sic perfectius regi possint, quæ iurisdicção in fauorem religionis ex concessione Pontificis provenit: Ad Confirmationem concedo, Prælatum regularem non posse dimissorias nouitio concedere, sed Episcopum illius Diocesis, in qua est conuentus. Quia ex dimissoriarum concessione arctatur Prælati prouidere, ordinando necessaria quam obligationem habere Prælatum regularem comparatione nouitij religionem deserentis, non expediebat. Item nouitium facile potest à religione exire, & Episcopo subici; præstat ergo ex Episcopi licentia statum Ecclesiasticum assumere. Hæc tamen rationes non procedunt in dispensatione votorum, ut manifestum est. Potest ergo negari Prælati regularibus potestas concedendi dimissorias, admissa potestate dispensandi. Ad secundam confirmationem Episcopum non habere hanc potestatem dispensandi cum nouitiis, nisi ipsi ei specialiter subici velint. Facta autem subiectione voluntaria potest. Neque inconueniens est à pluribus posse nouitium beneficium dispensationis accipere, cum id in eius utilitatem cedat, & in fauorem religionis.

5. Porro dixi supradictos Prælatos habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, posse dispensare in omnibus votis, quæ non fuerint specialiter reseruatæ. Sunt autem specialiter reseruatæ Pontifici quinque vota, nempe castitatis, religionis, & peregrinationis, in terram sanctam cap. ex multa cap. super his de voto. Item votum peregrinationis ad S. Iacobum in Compostella, & ad sanctos Apostolos Petrum & Paulum in Vrbe. Colligitur ex extrauaganti. Sixti I V. *Esti dominici*. c. 2. de penitent. *et remission.* quatenus prohibet prædictorum votorum abolitionem fieri alia via, quam ex speciali licentia Summi Pontificis. Et licet in c. ex multa c. super his de voto, solum votum peregrinationis ultramarinæ in subsidijs terræ sanctæ, reseruatum fuerit, ob cuius causam non desunt graues Doctores, qui censent huius tantum peregrinationis votum reseruatum esse, & non votum peregrinationis ultramarinæ, Compostellanae & Romanae causa deuotionis, ut videtur in Gloss. d. cap. ex multa, verbo *incumbit*. Panormitanus n. 4. Angelus verbo *votum* 4. n. 6. Emanuel Sæ eodem n. 11. & verbo *inuentum*, n. 33. Gratius 1. p. *de decisionum* lib. 2. c. 31. n. 21. *et alius*. At consuetudine introductum est, & satis in supradicta extrauaganti, *Esti dominici*, explicatur, comprehendendi votum illarum trium peregrinationum deuotionis causa. Siquidem in dicta extrauagant. nulla fuit facta mentio subsidiij, neque videtur illi dari locum in peregrinatione Romana, & Compostellana; quippe sunt loca à Catholicis pacificè possessa. Sic pluribus relatis firmat Sanch. lib. 4. sum. c. 40. n. 6. consentit Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. nu. 12. in 2. edit. Suar. lib. 6. de voto c. 11. n. 2. *et sequent.* Basilius Legion. lib. 8. de matrim. c. 8. nu. 4. Layman lib. 4. sum. tract. 4. c. 8. num. 7.

Aliqua alia sunt vota supradictis affinia, quæ minus bene ab aliquibus Doctoribus pronuntiantur reseruatæ; nempe votum conuertendi debita incerta in subsidijs terræ sanctæ; votum assumendi crucem, in qualibet expeditione, quam Pontifex fecerit; votum peregrinationis Laurerane. Hæc enim nullo iure aut consuetudine constat reseruatæ esse. Suarez lib. 6. de voto. c. 21. nu. 12. *et sequentibus* Sanchez lib. 4. sum. c. 40. n. 8. Basilius Legion. lib. 8. de matrimonio c. 8. §. 1. nu. 6. Dicendum ergo est sola quinque vota, castitatis religionis, & peregrinationis, Hierosolimitana, Romana, & Compostellana reseruatæ esse.

PUNCTVM XI.

Quæ vota castitatis, religionis, & peregrinationis reseruatæ sint, expenditur?

SUMMARIVM.

1. Vota diminuta castitatis non sunt reseruatæ.
2. Votum religionis non approbate reseruatum non est.
3. Votum peregrinationis Hierosolimitana emissum ob alium finem quam deuotionis, reseruatum non est.
4. Votum castitatis, religionis, & peregrinationis emissum sub aliqua circumstantia accidentalibus, ea ex parte reseruatum non est.
5. Votum, in quod reseruatum est commutatum, reseruatum non est.
6. Votum distinctum de materia reseruatæ & non reseruatæ, reseruatum non est.
7. Non est reseruatum votum non petendi dispensationem.

1. Votum reseruatæ odiosa est, quippe quæ potestatem ordinariam restringit, & diminuit; de causa strictè interpretanda est, & intelligenda de voto absoluto, & perfecto castitatis, religionis, & peregrinationis. Sic tradunt vniuersi Doctores in sequentibus referendis. Ex quo deducitur primò; votum non contrahendi matrimonium, non fornicandi, non pollucendi, non tangendi turpiter mulierem, non petendi debitum in coniugatis, reseruatum non esse; quia est votum diminutæ castitatis, non integræ, & perfectæ. Simile est de voto castitatis, pro determinato tempore; siquidem eo transacto liber existit. Sanchez lib. 8. de matrimonio disp. 9. à n. 6. *et lib. 4. sum. c. 40. à n. 41.* Suarez lib. 9. de voto c. 11. At idem est votum assumendi ordines sacros; quia non est votum castitatis promissæ, sed promittende, sicut si voueris emissurum castitatis votum, dici non potes, te votum castitatis emisse. Sic Azor 1. parte lib. 11. cap. 19. q. 9. Sayro in Clau Regia lib. 6. c. 11. n. 60. Suar. lib. 6. c. 11. n. 7. & c. 24. n. 2. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. n. 123. Layman lib. 4. sum. tract. 4. c. 8. nu. 8. August. Barbosa 2. p. allegat. 37. nu. 19.

2. Secundò deducitur, votum religionis non approbate, reseruatum non esse; ac proinde à Prælati habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, dispensari posse; quia verè non est votum religionis. Sic Lessius dub. 18. n. 13; Suar. cap. 21. n. 8. Sayro lib. 6. in Clau Regia c. 11. n. 64. Sanch. lib. 8. de matrimonio disp. 9. n. 5. *et lib. 4. sum. c. 40. n. 71.* Basilius Legionensis lib. 8. de matrimonio cap. 8. nu. 22. Idem est de voto pauperatis, & obedientiæ extra religionem statum; quia nec statum constituitur, nec sunt vota religioni statum assumendi. Lessius d. dub. 18. n. 123. Suar. c. 21. n. 8. & 9. Sanch. alijs relatis c. 40. n. 72.

3. Tertiò deducitur, votum peregrinationis Hierosolimitanae, Compostellanae, & Romanae, emissum ob alium expressum finem, quam deuotionis supradictorum locorum, reseruatum non esse. Quia supradicta extrauaganti, *Esti dominici*, non cuiuslibet peregrinationis votum reseruat, sed conceptum ex deuotione illorum locorum. Sanch. c. 40. n. 77. Basilius Legion. reputat probabile lib. 8. de matrim. c. 8. §. 2. n. 17.

4. Quartò deducitur, votum castitatis, religionis, & peregrinationis, emissum sub aliqua circumstantia accidentalibus, reseruatum non esse quæ parte illam circumstantiam spectat. Quia seclusa illa circumstantia in integrum manet votum reseruatum. Vnde si voueris ingredi religionem strictiorem, poterit Prælati tecum dispensare, ut laxiorem ingrediaris, quia non dispensat in religionis voto; hoc enim integrum manet, sed in illius circumstantia. Sic Nauarr. lib. 3. consuet. de voto in 2. edit. Azor. 1. p. lib. 11. c. 18. q. 8. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. n. 124. Sanch. lib. 8. disp. 9. n. 17. *et lib. 4. sum. c. 40. n. 74.* Idem est de voto perseuerandi in religione. Quia non est votum religionis. Et idem de voto exequendi statim votum religionis; quia est votum distinctum à voto religionis. Sanch. disp. 9. n. 18. *et 19. et c. 40. n. 75. et 76.* Basilius Legion. lib. 8. c. 8. n. 27. At idem est votum peregrinandi pedibus, remendicando, quia seclusa hac circumstantia intratum remendicare potest votum reseruatum. Sanch. lib. 4. c. 40. n. 78. Basilius Legion. n. 25.

5. Quintò deducitur non esse reseruatum sed potius dispensari posse votum illud, in quo reseruatum commutatum est. Ut si Pontifex votum religionis in elemosynam, ieiunium, aliudve opus pœnale commutauerit. Quia facta commutatione votum de materia reseruatæ extinctum est, & loco illius subrogatum est votum de materia non reseruatæ. Emanuel Sæ verbo *votum nulli*. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. n. 124. Sanch. lib. 8. de matrimonio disp. 9. n. 20. & lib. 4. sum. c. 40. n. 16. Suarez lib. 6. cap. 20. n. 15. Basilius lib. 8. de matrim. c. 8. cap. 8.